



EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.6.2011
KOM(2011) 363 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Rio+20: kohti vihreää taloutta ja parempaa hallintoa

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN KOMITEALLE

Rio+20: kohti vihreää taloutta ja parempaa hallintoa

1. RIO+20: TÄTÄ TILAISUUTTA EI VOI JÄTTÄÄ KÄYTTÄMÄTTÄ

Kesäkuussa 2012 kaikki suuntaavat katseensa jälleen Rio de Janeiroon, jossa pidettiin 20 vuotta sitten ensimmäinen ympäristöalaa koskeva huippukokous, ns. Earth Summit. Tuolloin valtion- ja hallitusten päämiehet osallistuvat Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen konferenssiin¹ (UNCSD tai ”Rio+20”). Rio+20 on jatkoa aikaisemille maailmanlaajuisille huippukokouksille, joita olivat Tukholmassa 1972 pidetty YK:n ympäristökonferenssi (United Nations Conference on the Human Environment), Rio de Janeirossa vuonna 1992 pidetty ympäristö- ja kehityskonferenssi UNCED sekä Johannesburgissa vuonna 2002 pidetty kestävän kehityksen huippukokous. Nyt järjestettävä huippukokous pohjautuu myös vuonna 2000 järjestettyyn YK:n vuosituhannen huippukokoukseen (United Nations Millennium Summit) ja siellä hyväksyttyihin vuosituhattavoitteisiin.

Rio+20-konferenssissa yhteinen maailmamme voi uudistaa kestävää kehitystä koskevan poliittisen sitoumuksensa. Konferenssissa voidaan arvioida saavutettua edistystä ja tuoda esille täytäntöönpanon aukot ja uudet haasteet. Konferenssilla on kaksi toisiinsa nivoutuvaa aihetta: ”kestävää kehitystä ja köyhyyden poistamista edistävä vihreä talous” ja ”kestävän kehityksen institutionaalinen kehys”.

Rio+20 on lähtölaukaus nopeammalle, syvemmälle ja maailmanlaajuiselle siirtymiselle kohti vihreää taloutta. Vihreä talous saa aikaan kasvua, luo työpaikkoja ja vähentää köyhyyttä: sen myötä investoidaan luonnonvaroihin ja suojellaan niitä, sillä luonnonvaroista riippuu pitkän aikavälin selviytymisemme tällä planeetalla. Konferenssin myötä käynnistetään myös kestävän kehityksen kansainvälisen hallinnon tarvittava uudistus.

Euroopan komissio pyrkii vakaasti siihen, että Rio+20-konferenssi onnistuu. Tässä tiedonannossa tuodaan esille komission alustavat näkemykset siitä, millaisia konkreettisia tuloksia Rio+20-huippukokouksesta saatettaisiin saada. Näitä näkemyksiä on tarkoitus käyttää EU:n toimielinten, kansalaisten, yritysten ja muiden maiden kanssa käytävien keskustelujen pohjana. Tiedonanto pohjautuu kestävään kehitykseen liittyviin EU:n politiikkoihin ja EU 2020 -strategiaan. Siinä otetaan huomioon myös helmikuussa 2001 käynnistyneen julkisen kuulemisen tulokset².

¹ www.uncsd2012.org.

² http://ec.europa.eu/environment/consultations/un_2012.htm.

2. MITÄ VUODEN 1992 JÄLKEEN ON TAPAHTUNUT: TÄYTÄNTÖÖNPANON PUUTTEET JA UUDET HAASTEET

2.1. Kestävä kehitys kansainvälisellä tasolla

Viime vuosikymmeninä on käynnistynyt useita myönteisiä maailmanlaajuisia suuntauksia. Tällainen on erityisesti tulojen kasvu. Vuosina 2000–2005 yli 120 miljoonan ihmisen tulot nousivat yli rajan ”dollari päivässä”. Myös koulutuksen, terveydenhuollon ja puhtaan veden saannin osalta on saatu tuloksia.

Yhdistyneiden kansakuntien ilmastomuutosta koskeva puitesopimus (UNFCCC) ja biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (CBD) saivat alkunsa Riossa vuonna 1992 ja ovat osoituksena maailmanlaajusten toimien mahdollisuuksista. Cancunin ilmastoneuvottelut vuonna 2010 veivät uutta ilmastomuutoksen kansainvälistä hallintoa askeleen eteenpäin kuten myös tavoitetta, jonka mukaan maapallon keskilämpötilan nousu olisi rajoitettava kahteen celsiusasteeseen. Nagoyassa vuonna 2010 järjestetyssä CBD:n kokouksessa edistytään myös merkittävästi. Tieteellisen tiedon määrä on lisääntynyt ja yleisön tietoisuus ympäristökysymyksistä on myös parantunut merkittävästi, erityisesti ilmastomuutoksen osalta. Samoin on parantunut kansalaisyhteiskunnan osallistuminen maailmanlaajuisen päätöksentekoon, mistä on suurelta osin kiittäminen internetin tarjoamia mahdollisuuksia.

Viimeisen 20 vuoden aikana useista kehitysmaista on tullut merkittäviä taloudellisia ja poliittisia toimijoita. Tämän seurauksena valta ja vaikuttamismahdollisuudet ovat jakautumassa uudelleen ja on syntynyt uusia rooleja, jotka puolestaan edellyttävät uusien vastuiden hyväksymistä.

Positiivisesta kehityksestä huolimalla täytäntöönpanossa on myös aukkoja ja haasteita. Myös niitä on käsiteltävä Rio+20-huippukokouksessa. Noin 1,4 miljardia ihmistä elää edelleen äärimmäisessä köyhyydessä (suurin osa heistä Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja Etelä-Aasiassa) ja kuudennes maailman väestöstä kärsii aliravitsemuksesta. Useiden vuosituhattavoitteiden saavuttaminen on pahoissa vaikeuksissa. Esimerkiksi puhdasta vettä koskevan tavoitteen saavuttaminen on epäonnistunut: ainoastaan puolella maapallon väestöstä on käytössään puhdasta vettä ja toimiva jätevesihuolto. Vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa on edistytty maantieteellisesti hyvin epätasaisesti. Eräät alueet ovat jäljessä muita. Herkissä valtioissa ei ole saavutettu vielä yhtään vuosituhattavoitetta. Viimeisin talouskriisi on hidastanut näiden ongelmien käsittelyä ja nostanut ruuan hintaa, mikä taas on lisännyt köyhyydessä elävien ihmisten määrää.

Monia ympäristöongelmia ei ole ratkaistu, vaan niistä on tullut akuutimpia. Luonnonvarojen (kuten maan, veden, metsien ja ekosysteemien) kysynnän lisääntyminen on johtanut niiden ehtymiseen ja tilan huonontumiseen. Luonnon monimuotoisuuden häviäminen ja metsien hakkuut jatkuvat hälyttävää vauhtia. Raaka-aineiden vähydestä ja niiden saamisesta on tulossa maailmanlaajuinen huolenaihe. Kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt jatkavat kasvuaan, erityisesti maankäytön muutosten ja fossiilisten polttoaineiden kysynnän kasvun vuoksi. Ilmastomuutoksen vaikutukset (kuten sadannan muutokset ja merenpinnan nousu) voivat moninkertaistaa nykyiset ympäristöongelmat. Vesivarojen ehtyminen ja pilaantuminen sekä meriympäristön tilan huonontuminen aiheuttavat vakavia ongelmia. Veden vähyys saattaa vaikuttaa kolmanneksen maapallon väestöstä vuoteen 2025 mennessä. Aavikoituminen ja maaperän huonontuminen aiheuttavat vaikutuksia useissa kehitysmaissa, joiden taloudet riippuvat pitkälti maataloudesta ja kotitarveviljelystä. Altistuminen

vaarallisille aineille, kuten torjunta-aineista muodostuville vaarallisille jätteille, kasvaa kehitysmaissa ja kehittyvissä talouksissa huolimatta kansainvälisten yleissopimusten täytäntöönpanossa tapahtuneesta edistymisestä. Useat näistä ympäristöongelmista eivät ole yksittäisiä kysymyksiä, vaan liittyvät ja vaikuttavat toisiinsa.

Taloukasvu on luultavimmin nopeinta kehittyvissä talouksissa, ja jos sitä hallitaan hyvin, se voi nostaa ihmisiä pois köyhyydestä. Nykyisten kulutus- ja tuotantotapojen jatkaminen useissa maissa ympäri maailman lisää kuitenkin luonnonvarojen käyttöä, nopeuttaa ympäristön tilan huonontumista ja pahentaa ilmastonmuutosta. Väestön määrän kasvu (väestön määrän arvioidaan olevan 9 miljardia vuonna 2050), kaupungistuminen ja sosiaaliset muutokset (noin 1,2 miljardia henkilöä siirtyy ns. keskiluokkaan kehittyvissä talouksissa) pahentavat ympäristön paineita ja ympäristöongelmia edelleen.

2.2. Kestävä kehitys EU:ssa

Kestävää kehitystä on edistetty useilla EU:n politiikoilla viime vuosikymmenten aikana. EU on esimerkiksi hyväksynyt sitovia ilmastotavoitteita EU:n päästökauppajärjestelmän puitteissa ja useita luonnon monimuotoisuuteen, jätehuoltoon sekä veden ja ilman laatuun liittyviä lainsäädännöllisiä välineitä. Tämä on edistänyt EU:n ekoteollisuuden kasvua. Ekoteollisuus vastaa nyt yli 2,5 prosenttia EU:n BKT:stä ja se tarjoaa työpaikan yli 3,4 miljoonalle ihmiselle. EU hyväksyi vuonna 2001 kestävän kehityksen strategian, jota tarkistettiin vuonna 2006.

Tuorein EU:n kestävän kehityksen strategiaa koskeva raportti on vuodelta 2009. Sen jälkeen on arvioitu monin tavoin, miten EU on edistynyt kestävän kehityksen saavuttamisessa, esimerkiksi kestävän kehityksen indikaattoreiden ja Euroopan ympäristökeskuksen ympäristön tilaa koskevan raportin avulla. Nämä julkaisut osoittavat, että vaikka edistystä on tapahtunut, haasteita on edelleen, erityisesti sen osalta, miten kasvusta saadaan kestävämpää.

Keskeinen kehitysaskel oli Eurooppa 2020 -strategian hyväksyminen vuonna 2010. Strategian tavoitteena on osaamiseen perustuvaan, resurssitehokkaaseen ja vähähiilisen talouteen siirtyminen ja kestävien ratkaisujen löytäminen EU:ta kohtaaviin haasteisiin vuoteen 2050 mennessä. Strategialla pyritään virtaviivaistamaan ja vahvistamaan kestävän kehityksen osuutta toimintapolitiikoissa toisiaan tukevilla *älykkään, kestävän ja osallistavan* kasvun prioriteeteilla. Niitä viedään eteenpäin viiden yleistavoitteen ja seitsemän lippulaivahankkeen avulla (ks. liite).

Useat näistä lippulaivahankkeista liittyvät suoraan tämän tiedonannon aihepiiriin. Resurssitehokkuutta koskevan lippulaivahankkeen tavoitteena on luonnonvarojen käytön irrottaminen talouskasvusta. Lisäksi on tarkoitus sopia raaka-aineisiin ja energiatehokkuuteen, luonnon monimuotoisuuteen ja talouden, energian ja liikenteen hiili-intensiteetin vähentämisaikatauluihin liittyvistä toimenpiteistä. Sillä pyritään myös lisäämään markkinapohjaisten välineiden käyttöä, vähentämään ympäristöä vahingoittavia tukia ja ”viherryttämään” verojärjestelmiä.

Edistymistä resurssitehokkuuden parantamisessa sekä muiden tavoitteiden saavuttamisessa ja lippulaivahankkeiden toteuttamisessa edistymistä seurataan Eurooppa 2020 -strategian ohjausjärjestelmän ja talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson avulla. Oman panoksensa tähän antavat ministerineuvoston eri kokoonpanot, jäsenvaltioiden kansalliset uudistusohjelmat, komission lausunnot sekä Eurooppa-neuvoston päätelmät. Niiden avulla

voidaan vahvistaa ympäristöasioiden ja kestävän kehityksen sisällyttämistä eri toimintapolitiikkoihin sekä näiden toimintapolitiikkojen yhdenmukaisuutta.

EU:n kestävän kehityksen strategian täytäntöönpanon edistymisen seuraamiseksi Euroopan komissio tuottaa EU:n tilastotoimiston Eurostatin ja Euroopan ympäristökeskuksen avustuksella tilastotietoa ja indikaattoreita, joiden avulla voidaan mitata kestävän kehityksen saavuttamista ja raportoida siitä, myös Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä.

Rio+20 on merkittävä hetki kestävälle kehitykselle sekä EU:n tasolla että maailmanlaajuisesti. Konferenssin tulokset antava suuntaa kestäväan kehitykseen liittyville EU:n strategioille ja toimille. Tulosten myötä EU:n Eurooppa 2020 -strategiaa voidaan muokata edelleen tehokkaaksi kestävän kehityksen saavuttamisen välineeksi.

3. KOHTI VIHREÄÄ TALOUTTA JA PAREMPAA HALLINTOA

3.1. Muutoksen mahdollistaminen

Kaksikymmentä vuotta Rion huippukokouksen jälkeen edessämme on edelleen kaksi merkittävää ja toisiinsa nivoutuvaa haastetta: parempaa elämää haluavan maailman väestön, joka kasvaa kolmannekselle vuoteen 2050 mennessä, vaatimuksiin vastaaminen sekä ympäristön paineiden helpottaminen. Jos ympäristöongelmia ei ratkaista, ei väestön vaatimuksiin voida vastata.

Näihin haasteisiin ei voida vastata hidastamalla kasvua, vaan edistämällä *oikeanlaista* kasvua. Talouskehityksen perinteistä mallia on tarkasteltava perusteellisesti uudelleen useistakin syistä: Muutoksen aikaansaamiseen ei riitä, että toimitaan ainoastaan luonnonvaroja tehottomasti käyttävän talousjärjestelmän tarjoamissa rajoissa. Talouden on varmistettava kasvu ja kehitys mutta samalla parannettava enemmän ihmisten hyvinvointia, luotava riittävän hyviä työpaikkoja, vähennettävä eriarvoisuutta ja köyhyyttä ja säilytettävä luonnon pääoma, josta olemme riippuvaisia. Tällainen talous – vihreä talous – on tehokas keino edistää kestävää kehitystä, poistaa köyhyyttä ja vastata uusiin haasteisiin ja puuttua täytäntöönpanon aukkoihin.

Vihreään talouteen siirtyminen edellyttää tärkeimpien luonnonvarojen säilyttämistä ja niihin panostamista. Tämä on tärkeää kaikille talouksille, mutta sitä on sovellettava erityisesti kehitysmaissa, joilla on mahdollisuus kasvattaa talouksiaan perustamalla se luonnonvarojen kestäväan hoitoon ja käyttöön. Tämä tarkoittaa myös vähähiilisten ja resurssitehokkaiden ratkaisujen hyödyntämistä sekä kestävien kulutus- ja tuotantotapojen edistämisen tehostamista. Tätä varten tarvitaan oikeanlaisia sääntelykehyksiä, vahvoja kannustimia markkinoille ja innovaatiolle, taloudellisia resursseja sekä yrittäjyyden edistämistä ja yksityissektorin osallistumisen lisäämistä. Siihen sisältyy myös luonnonvarojen oikeanlainen arvostus ja yleisemmin ilmaistuna sen muuttaminen, miten mittaamme kasvua ja kehitystä.

Vihreässä taloudessa useat haasteet voidaan muuntaa taloudellisiksi mahdollisuuksiksi. Kielteisen ympäristösuuntauksen kääntämisen lisäksi vihreä talous edistää myös kasvua ja uusia työpaikkoja. Kokemus osoittaa, että markkinapohjaiset lähestymistavat, kuten esimerkiksi päästökauppa, ovat kustannustehokkaita välineitä käsitellä ympäristöongelmia ja lisäksi investointimahdollisuuksia.

Vihreä talous tarjoaa mahdollisuuksia *kaikille* maille riippumatta niiden kehitysasteesta ja talouksien rakenteesta. Useissa tapauksissa vihreään talouteen siirtymiseen liittyvät

investoinnit voivat johtaa lyhyellä aikavälillä win-win-ratkaisuihin. Muissa tapauksissa asiaa on käsiteltävä keskipitkällä aikavälillä ja siirtymäkauden kustannuksiin on löydettävä ratkaisu esimerkiksi köyhiä hyödyttävillä toimintatavoilla. Vaikka ei olekaan yhtä mallia, jota voitaisiin soveltaa kaikkiin tapauksiin, on kuitenkin yhteisiä haasteita ja ratkaisuja. Maat voivat hyötyä kokemusten vaihtamisesta ja kansainvälisen yhteistyön parantamisesta.

Siirtyminen kohti vihreää taloutta ei myöskään ala tyhjästä. Maat voivat jo tukeutua useisiin sovellettaviin strategioihin, joiden aiheina ovat esimerkiksi ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus, kestävä kulutus ja tuotanto sekä tutkimus ja innovaatio, jotka voivat kaikki edistää vihreään talouteen siirtymistä. Tulevien kansallisten ja kansainvälisten vihreään talouteen tähtäävien strategioiden olisi pohjauduttava näihin ja vahvistettava niitä. Näin tapahtuu jo Eurooppa 2020 -strategiassa sekä hiljattain laaditussa etenemissuunnitelmassa, joka koskee kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen siirtymistä vuoteen 2050 mennessä.

Kansainväliset järjestöt, kuten Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöohjelma UNEP ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD kehittävät vihreää taloutta ja vihreää kasvua koskevia strategioita. Kansainvälinen työjärjestö ILO laatii vihreitä ja kunnollisia työpaikkoja koskevia ohjelmia. G8- ja G20-maat käsittelevät myös enenevässä määrin vihreään talouteen liittyviä asioita. UNFCCC:n osapuolet sopivat Cancúnissa, että kaikkien maiden olisi kehitettävä vähähiilisiä ja kestävänsä kehityksen mukaisia kehitysstrategioita.

Edellä mainittujen aloitteiden lisäksi vihreään talouteen siirtyminen edellyttää kolmen toisiinsa liittyvän toimintapolitiikan toteuttamista:

- (1) Investointi tärkeimpien luonnonvarojen kestävänsä hoitoon ja käyttöön ("mitä")
- (2) Oikeat markkina- ja sääntelyolosuhteet ("miten")
- (3) Hallinnon parantaminen ja yksityissektorin osallistuminen ("kuka")

Seuraavissa jaksoissa analysoidaan näitä kolmea toimintapolitiikkaa yksityiskohtaisemmin kohdistettujen toimien ja investointien kehyksenä.

3.2. Investointi tärkeimpien luonnonvarojen kestävänsä hoitoon ja käyttöön

Vesi, energia, maa, metsät sekä muut luonnonvarat ovat jokaisen talouden, erityisesti vihreän talouden, perusta. Useiden maailman ihmisten elanto riippuu niistä, erityisesti kehitysmaissa, joissa merkittäviä köyhyyden syitä ovat laadukkaiden raaka-aineiden puute sekä riittämättömiä tiedot siitä, miten luonnonvaroja olisi hoidettava ja käytettävä kestävänsä tavalla. Useat onnistumistarinat osoittavat, että kestävänsä hoidettujen luonnonvarojen saanti voi auttaa ihmisiä pois köyhyydestä. Jäljempänä esitelty luonnonvarat saattaisivat olla vihreän talouden kasvumarkkinoita ja siten tulevan talouskehityksen, työpaikkojen luomisen ja köyhyyden poistamisen tukipilareita erityisesti kehitysmaissa.

Vesi on yksi tärkeimmistä luonnonvaroista, elintärkeää elämälle ja terveydelle, mutta myös kasvulle useilla talouden sektoreilla, kuten maataloudessa, valmistusteollisuudessa ja energiantuotannossa. Veden kestävä hoito ja käyttö on elintärkeää pyrittäessä poistamaan köyhyyttä, koska köyhien ihmisten elämä on kiinteästi sidoksissa veden saantiin ja veden moninaisiin käyttötarkoituksiin ja toimintoihin. Vesi on keskeisessä asemassa alueellisten suhteiden, rauhan ja turvallisuuden kannalta. Toimintapolitiikkoja on selkeästi vahvistettava veden saannin, laadun ja käytön tehokkuuden parantamiseksi.

Energian palvelujen saanti on sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen keskeinen edellytys. Energian saanti on myös keskeisessä asemassa köyhyyden poistamisessa. Kehitysmaissa yli 1,4 miljardia ihmistä elää ilman sähköä ja 2,7 miljardia ihmistä turvautuu perinteiseen biomassaan ruoanvalmistuksessa. Useilla kehitysmaiden alueilla on valtavat mahdollisuudet hyödyntää **uusiutuvaa energiaa**, erityisesti alueilla, joilla liittyminen sähköverkkoon ei ole taloudellista. Kehitettäessä uusiutuvaa energiaa olisi myös parannettava **energiatehokkuutta** ja vähennettävä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.

Meriympäristö tarjoaa ruokaa ja taloudellista hyvinvointia. Kalastus on elintärkeää miljoonien ihmisten elannon ja taloudellisen kehityksen kannalta eri puolilla maailmaa, erityisesti kehitysmaissa. **Meret** ovat maapallon ekosysteemin tärkeä osa ja merillä on keskeinen osa ilmastomuutoksen hillitsemisessä. Koralliriutat ja mangrovemetsät varastoivat hiiltä ja ovat luonnon monimuotoisuuden lähde. Sen lisäksi ne suojelevat rannikkoalueita tulvilta ja vähentävät sitten luonnonkatastrofien riskiä. Meriympäristöllä on kuitenkin useita ongelmia: kalakannat hupenevat, luonnon monimuotoisuus häviää, meret roskaantuvat, niihin päästetään jätettä ja saasteita ja ne happamoituvat. Monet näistä ongelmista ovat valtioiden rajat ylittäviä, joten niitä olisi käsiteltävä kansainvälisellä tasolla.

Maatalouden keskeinen haaste on yhdeksän miljardin ihmisen ruokkiminen vuoteen 2050 mennessä huonontamatta ja pilaamatta maata nykyistä enempää. Maan kestävä käyttö ja kestävä maatalous ovat vihreän talouden kulmakiviä. Nykyisiin viljelykäytäntöihin käytetään nykyisin yli 70 prosenttia maapallon makean veden varoista ja niistä aiheutuu yli 13 prosenttia maapallon kasvihuonekaasupäästöistä. Kestävällä maataloudella voidaan lisätä merkittävästi satoja, erityisesti pienillä maatiloilla. Vaikka käytettävissä on useita kestäviä maanhoidotekniikoita, ei niihin vielä investoida riittävästi. Maaperän huonontuminen liittyy suoraan maatalouteen ja vaikuttaa noin 1,5 miljardiin ihmiseen, mukaan luettuna 42 prosenttia maapallon köyhistä. Maaperän huonontuminen on maailmanlaajuinen ongelma, eikä se koskea ainoastaan kuivia ja puolikuivia alueita. Tästä syystä myös ratkaisuja on haettava maailmanlaajuisesti. Hyvä hallinto on tärkeää ratkaistaessa näitä ongelmia. Maankäyttö- ja omistusoikeuksia on kunnioitettava ja huomioon on otettava erilaiset yhteisöt ja alkuperäisväestö. Kaikkia näitä ongelmia on käsiteltävä ruuan kestävän tarjonnan varmistamiseksi.

Metsät ovat miljoonien ihmisten elannon perusta. Useat näistä ihmisistä elävät tropiikissa ja kuuluvat yhteisön köyhimpiin osiin. Metsät ovat myös keskeinen osa maapallon ekosysteemiä, jolla on monia toimintoja. Metsät suojelevat maaperää, vettä ja luonnon monimuotoisuutta. Metsien maailmanlaajuinen häviämistempo on edelleen hälyttävän korkea ja sillä on merkittäviä vaikutuksia ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Trooppisten metsien häviämisen sekä metsien ja soiden huonontumisen arvioidaan tällä hetkellä aiheuttavan 15 prosenttia maailman hiilidioksidipäästöistä. Metsien merkitys kasvaa vihreässä taloudessa, koska ne ovat uusien materiaalien, kuten biopohjaisten muovien, lähteitä, sekä uusiutuvia energioita koskevissa strategioissa. Tässä yhteydessä metsien suojeleminen ja kestävä hoito on elintärkeää.

Kestävä maankäyttö, maatalous, metsät, vesi ja meret tukevat **ekosysteemejä ja luonnon monimuotoisuutta**, jotka määrittelevät ympäristön pitkän aikavälin sietokyvyn ja tilan. Tietämys ekosysteemipalvelujen hyödyistä yrityksille ja yhteiskunnalle yleensä³ ja mahdollisuuksista investoida vihreän talouden puitteissa luonnon pääomaan on kasvamassa.

³ The Economics of Ecosystems and Biodiversity for Business (TEEB-tutkimus ekosysteemeistä ja biologisesta monimuotoisuudesta talouskysymyksenä)

Jätteet voivat olla arvokas resurssi, joka huonosti hoidettuna aiheuttaa ympäristö- ja terveysriskejä. Hyvällä **jätehuollolla** minimoidaan ympäristövaikutuksia, kuten kasvihuonekaasupäästöjä, edistetään resurssien tehokasta käyttöä ja luodaan uusia kierräysmateriaaleja. Jätehuollon taloudelliset mahdollisuudet kasvavat monissa osissa maailmaa ja tarjoavat liiketoiminta- ja työmahdollisuuksia. On erittäin tärkeää varmistaa, että nämä työpaikat ovat kunnollisia ja työolosuhteet hyviä. Kun kehitysmaiden taloudet kasvavat, on erityisesti tarpeen ja taloudellisesti mahdollista parantaa jätehuoltoa. Vaaralliset jätteet ja kemikaalit ovat myöskin erityinen huolenaihe sekä kansallisesti että maailmanlaajuisesti.

Siirtyminen kohti maailmanlaajuista vihreää taloutta edellyttää näitä kysymyksiä koskevien maailmanlaajuisten politiikkojen vahvistamista. Rio+20 voi auttaa tässä alkuun.

3.3. Oikeat markkina- ja sääntelyolosuhteet

Jotta kasvu olisi mahdollista edellä mainituilla aloilla ja jotta tätä kasvua voitaisiin ohjata, on sovittava tietyistä markkinoinhin ja sääntelyyn liittyvistä ehdoista. Sopivilla olosuhteilla voidaan edistää ympäristötavoitteiden saavuttamista ja varmistaa yrityksille toimintojen ennustettavuus ja tasapuoliset olosuhteet. Ne tarjoavat myös kestävä pohjan investoinneille ja edistävät ekoinnovaatiota uusilla teknologioilla ja uusilla toimintatavoilla.

Sääntelyvälineillä on merkittävä rooli talouden ”viherryttämisessä” sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Sääntelyvälineet olisi yhdistettävä **markkinapohjaisiin välineisiin** (verot, kaupattavat luvat ja ympäristötuet), jotka ovat joustavia ja kustannustehokkaita välineitä yhdistettyjen taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristötavoitteiden saavuttamiseen. Sellaisilla verouudistuksilla, joilla siirretään työn verotusta ympäristövaikutusten ja energian verottamiseen, voidaan saada win-win-tuloksia sekä työllisyyden että ympäristön kannalta. Päästökatto- ja päästökauppajärjestelmät, kuten EU:n päästökauppajärjestelmä, ovat osoittautuneet tehokkaiksi markkinapohjaisiksi välineiksi. Muita tehokkaita järjestelmiä ovat pk-yritysten verokannustimet, vesimaksut, ekoverot ja syöttötariffit. Ekosysteempipalveluista peritään jo maksuja joissakin maissa, ja nämä maksut ovat esillä metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen aiheuttamien päästöjen vähentämistä koskevan aloitteen (REDD) puitteissa käytävissä neuvotteluissa.

Ympäristön kannalta haitalliset tuet ovat merkittävä este vihreämmälle taloudelle. Ne ylläpitävät kestäättömiä käytäntöjä ja estävät taloudellisten resurssien ohjautumisen tarvittaviin vihreisiin investointeihin. Näitä tukia on nyt harkittava uudelleen. G-20-maat sitoutuivat vuonna 2009 rationalisoimaan tehostomia ja tuhlailevaa kulutusta edistäviä fossiilisten polttoaineiden tukia ja poistamaan ne käytöstä vaiheittain. Tätä sitoumusta tarkastellaan uudelleen vuonna 2011. Vuonna 2010 biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolet sitoutuivat lopettamaan, poistamaan vähitellen käytöstä tai uudistamaan luonnon monimuotoisuudelle haitalliset tuet vuoteen 2020 mennessä.

Jotta voidaan mahdollistaa globaaliin vihreään talouteen siirtyminen, on mobilisoitava **huomattavia taloudellisia resursseja**. Tämä edellyttää toimia *kaikilta* mailta, kansainvälisiltä järjestöiltä ja pankeilta. UNEP arvioi, että maailmanlaajuisten investointien pitäisi vastata noin kahta prosenttia koko maailman BKT:stä vuodessa vuoteen 2050 mennessä. Tämä edellyttää rahoitukseen sovellettavien lähestymistapojen muuttamista, jotta maat voisivat hyödyntää innovatiivisia julkisia ja yksityisiä ratkaisuja. Julkiseen rahoitukseen turvautuminen ei yksinään riitä. Julkisella rahoituksella pitäisi lähinnä voida houkutellessa mukaan vielä suurempia yksityisiä investointeja. Yksityisten vihreiden investointien käynnistäminen edellyttää kannusteita ja keinoja, joilla osake-, vakuutus- ja eläkerahastojen

sijoitukset voidaan suunnata kestäväan kehitykseen laajemmassa mittakaavassa. Sekä kansallisella että kansainvälisellä julkisella rahoitussektorilla on merkittävä rooli päätettäessä siitä, millä edellytyksillä yksityisten investointien riskejä voidaan vähentää ja varmistaa oikeudenmukaiset ja tasapuoliset lähestymistavat investointeihin. Lisäksi rahoituksen ja riskipääoman saaminen sekä suotuinen sääntely-ympäristö on elintärkeää **ekoinnovaation, ympäristöteknologioiden ja vihreiden pk-yritysten edistämiseksi**.

Siirtyminen vihreään talouteen ei ole mahdollista ilman tarvittavia **tietotaitoa**. Lisäksi on varmistettava, että **uudet työpaikat** ovat ”kunnollisia”, joihin sisältyy työelämän oikeuksien takuut, sosiaaliturva ja sosiaalinen vuoropuhelu. Talouspolitiikkojen lisäksi tarvitaan työllisyyspolitiikkaa, jotta työntekijöitä voitaisiin kouluttaa ja edistää uusien työmahdollisuuksien syntymistä. Vuonna 2009 maailmassa oli arviolta 211 miljoonaa työtöntä. Heistä 40 prosenttia oli 15-24-vuotiaita, ja heidän mahdollisuuksiensa parantamiseksi tarvitaan paljon toimia. Vihreään talouteen siirtymisen ja kestävämmän kehityksen jarruina on useita esteitä, jotka voidaan poistaa ainoastaan lisäämällä **tieteellistä ja tutkimusyhteistyötä**.

Kestävää tarjontaa ja kysyntää voidaan tukea kansainvälisellä tasolla edistämällä sitä, että **kauppa ja kestävä kehitys tukevat toisiaan**. Tähän sisältyy avoimen ja syrjimättömän monenkeskisen kauppajärjestelmän ylläpitäminen ja sen varmistaminen, ettei yhtään maata estetä toteuttamasta kestäväa kehitystä tukevia toimia edellyttäen, etteivät tällaiset toimet aiheuta mielivaltaista tai epäoikeudenmukaista syrjintää tai peiteltyä kansainvälisen kaupan rajoituksia. Keskinäistä tukea voidaan edistää vähentämällä tai poistamalla ympäristötuotteiden, -teknologioiden ja palvelujen sekä ympäristöystävällisten tai reilun kaupan tuotteiden tulli- ja muita kaupan esteitä. Lisäksi kun kestäväa kehityksen edistämistä koskevat järjestelmät ja yritysten yhteiskuntavastuukäytänteet laajenevat, voivat kansainvälisten ohjeiden ja sääntöjen kehittäminen sekä sertifiointijärjestelmät ja merkinnät tuottaa taloudellisia, sosiaalisia sekä ympäristöön liittyviä hyötyjä. Kansainvälisiä toimia ympäristön kannalta herkkien hyödykkeiden (kuten luonnonvaraiset eläimet ja kasvit, vaaralliset aineet ja luonnonvarat) laittoman kaupan estämiseksi on vahvistettava. Hyvänä esimerkkinä voidaan mainita vapaaehtoiset kumppanuussopimukset, joista EU neuvottelee metsälainsäädännön soveltamisen valvonta ja metsähallintoa ja Euroopan unioniin suuntautuvaa kauppaa käsittelevän FLEGT-aloitteen yhteydessä. Lisäksi on edistettävä kestäväa kehitystä edistävien säännösten sisällyttämistä monen- ja kahdenkeskisiin kauppasopimuksiin.

Kehityksen varmistaminen ja mittaaminen edellyttää vertailtavissa olevia mittaamisjärjestelmiä ja indikaattoreita. Useat organisaatiot, kuten OECD, ovat kehittäneet indikaattoreita, joilla voidaan arvioida ympäristön ja luonnonvarojen tila sekä hyvinvoinnin ja elämänlaadun taso. Näitä indikaattoreita olisi käytettävä bruttokansantuotteen rinnalla. Kuitenkin vain osaa näistä indikaattoreista on tähän mennessä käytetty laajalti ilmaisemaan toimien tarvetta. Tällaisia ovat esimerkiksi hiilidioksidi-intensiteetti ja inhimillisen kehityksen indeksi HDI. Jo Agenda 21 -ohjelmassa kehoitettiin hallituksia kehittämään kestäväa kehityksen indikaattoreita ja ympäristötilinpitoa. Edistymisen on kuitenkin ollut hidasta ja epätasaista. Rio+20-konferenssissa olisi edistettävä kansallisen raportoinnin avoimuutta ja sovittava ympäristötilinpidon ja kestävien indikaattoreiden käytöstä sekä kansallisella että maailmanlaajuisella tasolla, jotta edistystä voitaisiin mitata myös laajemmin kuin vain BKT:n avulla.

3.4. Hallinnon ja yksityissektorin osallistumisen parantaminen

Hallinnon rakenteet ovat erittäin tärkeitä kestävän kehityksen saavuttamisen, talouden viherystämisen ja köyhyyden poistamisen kannalta. Nykyisten hallintorakenteiden merkittävän muutoksen tarve tunnustetaan kuitenkin laajalti. Erityisesti olisi käsiteltävä neljää laajaa asiakokonaisuutta.

Kestävän kehityksen hallinnointia YK:n järjestelmässä olisi vahvistettava ja virtaviivaistettava esimerkiksi parantamalla talous-, sosiaali- ja ympäristöpolareissa toteutettavien toimien yhdenmukaisuutta ja poliittista yhteneväisyyttä. YK:ssa on käynnissä useita toimia, kuten järjestön sisäisten mekanismien parantaminen, ja ”Delivering as One” -aloite, jolla pyritään edistämään YK:n laajuista yhdenmukaisuutta kehityksen, kehitysavun ja ympäristönsuojelun aloilla. Lisäksi keskeisiä asioita, kuten ilmastonmuutosta, olisi virtaviivaistettava edelleen. Tällaisia prosesseja olisi vahvistettava. Vaikka kestävän kehityksen kansainvälisen hallinnon vahvistaminen on erittäin tärkeää, on myös kiinnitettävä huomiota vastaaviin **alueellisiin, kansallisiin ja paikallisiin rakenteisiin**.

Kansainvälinen ympäristöhallinto on heikkoa verrattuna kansainvälisiin taloudellisiin rakenteisiin. Tämä johtuu hallinnon hajanaisuudesta, sovittujen toimintapolitiikkojen täytäntöönpanon valvonnan puutteesta, siitä, ettei kansainvälisellä hallintojärjestelmällä ole vahvaa ja arvovaltaista ääntä, sekä inhimillisten ja taloudellisten resurssien puutteesta. Lisäksi kehittyvien talouksien uudet roolit ja vastuut eivät ole riittävän selkeitä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kansainvälistä ympäristöhallintoa on pyritty parantamaan, viimeksi UNEPin (Nairobi-Helsinki-prosessi) puitteissa, mutta selkeää edistystä ei ole saavutettu.

Useissa järjestöissä käsitellään **kansainvälistä talous- ja sosiaalishallintoa**. Kansainvälisillä rahoituslaitoksilla (kuten Maailmanpankkiryhmällä ja Kansainvälisellä valuuttarahastolla) sekä alueellisilla kehityspankeilla (kuten Aasian kehityspankilla, Latinalaisen Amerikan kehityspankilla, Afrikan kehityspankilla, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankilla sekä Euroopan investointipankilla) on merkittävä tehtävä maailman talouspolitiikassa ja taloudellisissa toimissa. Erityisesti Maailman kauppajärjestön WTO:n tehtävä maailmanlaajuisen kaupan sääntelijänä on merkittävä. Lisäksi esimerkiksi Kansainvälisellä työjärjestöllä ILO:lla ja muilla YK:n järjestöillä on oma tehtävänsä työllisyys- ja sosiaalisissa kysymyksissä. Kullakin näistä järjestöistä on roolinsa maailman talouden muuttamisessa vihreäksi.

Agenda 21 -ohjelmassa ja Johannesburgin toimintasuunnitelmassa korostettiin **valtiosta riippumattomien toimijoiden** (”tärkeät ryhmät”), joihin kuuluvat alkuperäisväestö, naiset, nuoret, työntekijät, maanviljelijät, paikallishallinnot, tiedeyhteisö, liikemaailma ja teollisuus sekä kansalaisjärjestöt, merkittävää roolia. Näiden ryhmien rooli ja vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin rajalliset ja niitä olisi vahvistettava. Erityisesti olisi parannettava **yritysten osallistumismahdollisuuksia**. Useissa tapauksissa yritykset, kuten elintarvike-, juoma- ja kemianteollisuuden yritykset, ovat jo sitoutuneet muuttamaan toimintojaan ympäristöystävällisemmiksi. Tätä on vietävä eteenpäin dynaamisempien yksityis- ja julkisen sektorin kumppanuuksilla, uusilla yritysverkostoilla ja yhteistyömuodoilla sekä vihreiden yritysten ja innovaatioiden edistämiseen liittyvillä rahoitusmuodoilla.

4. RIO+20-KONFERENSSILLE EHDOTETTAVAT TOIMET

4.1. Tulosten saavuttaminen

Jotta Rio+20-konferenssissa voitaisiin antaa piristysruiske kestäväälle kehitykselle, on muodostettava yhteinen näkemys muutoksesta, ja sen tueksi on vahvistettava erityisten toimien kehys. Konferenssin tulosten tärkeimmät ”ainesosat” voisivat olla:

1. Laaja poliittinen tuki, jonka taustalla on yhteinen, kunnianhimoinen visio ja yhteiset tavoitteet.
2. Erityiset toimet kansainvälisellä, alueellisella ja kansallisella tasolla kirjattuna ”Vihreän talouden etenemissuunnitelmaan”.
3. Toimintapolitiikkojen ja parhaiden käytäntöjen esimerkkitapausten valikoima, jota voidaan hyödyntää sovittujen tavoitteiden saavuttamisessa.
4. Mekanismi yleisen edistymisen seuraamiseksi ja vauhdittamiseksi.

Vihreän talouden etenemissuunnitelmalla voidaan taata sitoumusten voimassaolo Rio+20-konferenssin jälkeen ja varmistaa, että sovittua visiota seurataan ja sovittuihin tavoitteisiin pyritään systemaattisesti. Etenemissuunnitelmassa voidaan kartoittaa kansainvälisiä, alueellisia ja kansallisia toimia ja niihin liittyviä välitavoitteita, indikaattoreita ja tavoitteita sekä yleisen edistymisen seurantamekanismeja.

Vihreän talouden etenemissuunnitelmalla voidaan auttaa maita nopeuttamaan siirtymistä vihreään talouteen. Etenemissuunnitelmassa tukeudutaan olemassa oleviin aloitteisiin ja kunnioitetaan kansallisia eroja. Maiden olisi tärkeää on vahvistaa yleisissä talous- ja kehityspolitiikoissaan vihreämpää taloutta koskevia strategioita. Näihin strategioihin olisi sisällyttävä kansallisen ja tarvittaessa alueellisen tason ns. bottom up -toimien tavoitteet ja aikataulut. Toimien olisi perustuttava nykyisille pyrkimyksille ja ne olisi sisällytettävä kansallisiin talous- ja kehitysstrategioihin ja niissä olisi otettava huomioon myös vähähiiliset strategiat ja kestävää kulutusta ja tuotantoa koskevat suunnitelmat. Tarvittaessa lahjoittajamaiden ja kansainvälisten järjestöjen olisi annettava apua kansallisten kehitysstrategioiden mukaisesti. Erityisiä toimia suunnitellessaan maat voisivat hyödyntää parhaita käytänteitä koskevien lähestymistapojen valikoimaa.

Kansalliset pyrkimykset eivät kuitenkaan yksin riitä muuttamaan maailman taloutta vihreäksi. Useat haasteet edellyttävät toimia maailmanlaajuisella ja alueellisella tasolla, joten vihreän talouden etenemissuunnitelmaan olisi myös sisällyttävä maailmanlaajuisia ja alueellisia toimia.

Vihreään talouteen siirtymisessä saavutetun edistymisen seuraamiseksi on tärkeää tunnistaa ja kehittää keskeisiä indikaattoreita ja maailmanlaajuisesti hyväksytty ympäristö- ja sosiaalinen tilinpito täydentämään nykyistä kansantalouden tilinpitoa. Indikaattoreiden kehittämistyössä olisi otettava huomioon nykyiset aloitteet, kuten kansainvälinen ympäristötilinpitojärjestelmä SEEA, UNDP:n inhimillisen kehityksen indeksi ja OECD:n yhteiskuntakehityksen mittaamista koskeva aloite (Measuring the Progress of Societies). Ympäristötilinpitoa koskeva EU:n suunniteltu sääntelykehys voisi myös toimia esimerkkinä.

Seuraavissa osissa ehdotetaan alustavia toimia osassa 3 mainittujen seikkojen (”mitä”, ”miten” ja ”kuka”) pohjalta. Nämä ehdotukset voisivat olla osa vihreän talouden etenemissuunnitelmaa.

4.2. Resursseja, materiaaleja ja luonnonvaroja koskevat toimet

Rio+20-konferenssissa on uudistettava sitoumus edistää kestävästä vedenlaadusta. Tämä voitaisiin saavuttamaan muodostamalla **vesiasioita koskevia kansainvälisiä kumppanuuksia**. Toimien olisi pohjaututtava EU:n vesialoitteeseen, jolla on parannettu vesihuoltoa ja vesihallintoa, mutta lisäksi olisi laajennettava näkökulmaa ja korostettava aikaisempaa enemmän taloudellisia näkökohtia ja yritysten osallistumista. Lisäksi on käsiteltävä kansainvälisten vesistöalueiden hoitoon liittyviä asioita erityisesti kansainvälisten jokikomissioiden yhteydessä.

Kumppanuuksia voidaan käynnistää myös **energian saannin ja energiavarmuuden lisäämiseksi sekä uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden edistämiseksi**. Tähän liittyvät toimet voidaan rakentaa nykyisten toimien, kuten EU:n ja Afrikan energiakumppanuuden (AEEP), EU:n alueellisten investointivälineiden, EU:n ja Afrikan infrastruktuurirahaston, AKT-maille tarkoitetun energia-alan välineen ja energiatehokkuutta ja uusiutuvien energialähteiden käyttöä edistävän maailmanlaajuisen rahaston (GEEREF) toimien pohjalta, koska näiden aloitteiden kautta voitaisiin saada kokemuksia siitä, miten tällaisille kumppanuuksille on saatavissa yksityisiä investointeja.

Meriympäristön ja merien suojelun vahvistamiseksi olisi niitä valtioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet YK:n merioikeusyleissopimusta (UNCLOS), rohkaista ratifioimaan se. Kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten alueiden (avomeri ja merenpohja) suojelemiseksi tarvitaan uusia aloitteita esimerkiksi UNCLOSin puitteissa tehtävän täytäntöönpanosopimuksen avulla. Meriluonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi näillä alueilla olisi sovittava monia tarkoituksia palvelevien meriympäristön suojelualueiden perustamisesta ja varmistettava, että geneettisten ja muiden resurssien käytöstä saatavat hyödyt ovat käytettävissä oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Lisäksi olisi sovittava täytäntöönpanon valvonnasta. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että kehitetään meren roskaantumista ja saastumista vastaan toimiva maailmanlaajuinen toimintaohjelma.

Kestävää maataloutta, maankäyttöä ja elintarvikkeiden saatavuutta edistäviä toimia on käynnistettävä. Toimiin olisi sisällyttävä kestävästä maataloutta kuuluvien nykyisten aloitteiden vahvistaminen, tukeutuminen monenvälisiin toimiin (esimerkiksi FAOn toimiin), alueellisiin toimintoihin (kuten esimerkiksi luomuviljely) sekä liiketoiminta-aloitteisiin. Lisäksi olisi harkittava **elintarvikkeita koskevien kansainvälisten kumppanuuksien** perustamista elintarvikkeiden kestävästä kehityksen mukaisen kulutuksen ja tuotannon lisäämiseksi. Maatalous on riippuvainen maan laadusta, joten maan laadun parantamiseen ja aavikoitumisen estämiseen liittyviä toimia olisi parannettava. Tässä yhteydessä olisi mahdollista käynnistää maailmanlaajuinen taloudellinen arviointi maanlaadun parantamisen kustannuksista ja hyödyistä. Aloitteisiin voisi myös kuulua maailmalajuisen maaperäkumppanuuden vauhdittaminen sekä maailmanlaajuisesta maankäytön seurantaan koskevien palveluiden täytäntöönpano osana maailmanlaajuisesta maahavainnointijärjestelmää (GEOSS).

Hallitusten, kansalaisyhteiskunnan ja yksityissektorin kumppanuuksilla voidaan myös edistää **kestävää metsätaloutta** ja taistella aavikoitumista vastaan. Tällaiset kumppanuudet voisivat

rakentua onnistuneeksi todettuun FLEGT-lähestymistapaan (Forest Law Enforcement Governance and Trade) ja REDD+-aloitteesta saatuihin alustaviin kokemuksiin.

Aika on nyt kypsä sille, että olisi mahdollista vahvistaa tiukempi ja yhdenmukaisempi **kemikaaleja ja vaarallisia aineita koskeva kansainvälinen järjestelmä**. Tällainen prosessi voitaisiin käynnistää Rio+20-konferenssissa. Järjestelmä voisi pohjautua aikaisempiin sitoumuksiin, kuten kansainväliseen kemikaalistrategiaan (SAICM), sekä kemikaalien hallintaa koskevasta EU:n lähestymistavasta saatuihin kokemuksiin. Ns. Johannesburgin tavoitteiden olisi ohjattava tällaisen järjestelmän (mahdollisesti puitesopimuksen) kehittämistä. Johannesburgin tavoitteiden mukaisesti kemikaaleja olisi käytettävä ja tuotettava vuoteen 2020 mennessä siten, etteivät ne aiheuta kielteisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ympäristöön. Järjestelmässä olisi otettava huomioon UNEPin puitteissa valmistettava aloite (Global Chemicals Outlook) ja käynnissä oleva työ rahoitusvaihtoehtojen löytämiseksi kehitysmaille, jotta nämä voisivat vastata globalisoituvan kemikaali- ja jäteteollisuuden haasteisiin. Järjestelmään olisi sisällyttävä perusteita, joiden mukaisesti voidaan tunnistaa maailmanlaajuisia huolta aiheuttavat kemikaalit ja aineet, sekä aineiden arviointia koskeva kehys.

Kaikkiin näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää aikaisempaa enemmän **tieteellistä ja teknologista yhteistyötä** maailmanlaajuisella tasolla sekä mekanismin maailmanlaajuisen tiede- ja tutkimusyhteistyön järjestämiseksi yleisesti tärkeistä kysymyksistä (esim. resurssien niukkuus, ilmastonmuutos, valtameret).

4.3. Taloudellisten välineiden ja rahoituksen järjestäminen ja investoiminen henkiseen pääomaan

Rio+20-konferenssin olisi rohkaistava maita, erityisesti teollisuusmaita ja kehittyviä talouksia kehittämään kansallisia ja alueellisia **hiilidioksidipäästöjen kauppajärjestelmiä** päästöjen vähentämiseksi mahdollisimman pienillä kustannuksilla. Nämä järjestelmät loisivat pohjaa tuleville kansainvälisille hiilimarkkinoille. Tällaisilla välineillä voi myös olla merkittävä rooli innovatiivisen rahoituksen hankkimisessa.

Lisäksi maiden olisi Rio+20-konferenssissa käynnistettävä yhdenmukaisia toimia **ympäristön kannalta haitallisten tukien** poistamiseksi käytöstä vähitellen, sekä asetettava tavoitteet ja määräajat näille toimille. G20-maiden sitoumus tarkastella uudelleen fossiilisten polttoaineiden tukia saattaisivat olla yksi esimerkki. Tällaisessa aloitteessa voitaisiin hyödyntää suuntaviivoja ja hyvien käytänteiden esimerkkejä siitä, miten haitallisia tukia on aikaisemmin onnistuneesti poistettu.

Varojen ohjaamiseksi ja keräämiseksi vihreää taloutta varten olisi Rio+20-konferenssissa suositeltava **nykyisten rahoitusstrategioiden ja -järjestelmien vahvistamista** tai **uusien julkisen ja yksityisen sektorin rahoitusjärjestelmien** perustamista tarvittaessa. Kehitysjärjestöillä (esimerkiksi UNDP:llä) ja kansainvälisillä rahoituslaitoksilla (kuten Maailmanpankilla ja muilla monenkeskisillä kehityspankeilla, Euroopan investointipankilla ja Maailman ympäristörahasto GEF:llä) tulisi olla vahva rooli ja niiden täytyisi olla sitoutuneita laatimaan osoitettavissa oleviin tuloksiin johtavia vihreän talouden rahoitusstrategioita. Yksityisten pankkien, vakuutusyhtiöiden ja eläkesäätiöiden olisi myös tehtävä osansa. Näiden rahoituslaitosten ja -järjestelmien keskeisenä tehtävänä olisi oltava vähiten kehittyneiden maiden sekä pk-yritysten tukeminen.

Kehityksissa julkinen kehitysapu on edelleen merkittävä investointilähde. EU on edelleen sitoutunut lisäämään tuen määrää 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta (BKTL). Tällä hetkellä

EU:n osuus maailmanlaajuisesta tuesta on 58 prosenttia. Julkista kehitysapua on edelleen saatavilla ja se voi edistää kansallisten ja alueellisten vihreän talouden strategioiden täytäntöönpanoa kumppanimaissa niiden kansallisten kehityssuunnitelmien puitteissa. Tässä yhteydessä ohjelmat, kuten EU SWITCH, joilla on edistetty kestäviä kulutus- ja tuotantotapoja Aasiassa, voitaisiin liittää osaksi kestävää kulutusta ja tuotantoa koskevia maailmanlaajuisia toimia.

Rio+20-konferenssissa olisi käynnistettävä **ympäristötaitoja koskevia koulutusohjelmia** sellaisilla painopistealoilla, kuin energia, maatalous, rakentaminen, luonnonvarojen hallinta, jätehuolto ja kierrätys. Koska siirtyminen vihreään talouteen luo työpaikkoja ja korvaa muita, on nykyistä työvoimaa *koulutettava uudelleen*. Tähän saattaisi sisältyä työntekijöiden etujen suojeluun, sosiaaliturvaan ja harmaan työn virallistamiseen liittyviä järjestelmiä, jotka voisivat esimerkiksi pohjautua ILO:n ”oikeudenmukaista siirtymistä” koskevaan aloitteeseen. Lisäksi tarvitaan nuorison koulutusohjelmia. Niillä olisi tuettava siirtymistä koulusta työelämään kohdennetun koulutuksen avulla ja edistettävä sitä, että toisen asteen opintosuunnitelmiin sisällytetään vihreitä taitoja.

4.4. Hallinnon parantaminen

Maailmanlaajuisia hallintoa on parannettava ja tehostettava, jotta voidaan tehostaa maailmanlaajuisia toimia siirtymiseksi vihreämpään ja kestävämpään talouteen, ja poistaa köyhyyttä. Kaikkien sidosryhmien olisi voitava osallistua näihin toimiin.

YK:n puitteissa **kestävän kehityksen hallintoa voidaan vahvistaa** monin tavoin. Eräs tapa on YK:n talous- ja sosiaalikomitean (ECOSOC) aseman vahvistaminen kestäväan kehitykseen liittyvissä kysymyksissä siten, että talous-, sosiaali- ja ympäristöpilareille annetaan yhtäläinen arvo. Vaihtoehtoisesti YK:n kestäväan kehityksen toimikunta voitaisiin muuttaa pysyvään asemaan YK:n kestäväan kehityksen komissioksi, jolloin se voisi toteuttaa laajempia tehtäviä. Tällaisia pyrkimyksiä olisi lisättävä sen varmistamiseksi, että kaikki asiaankuuluvat YK:n elimet antavat aikaisempaa suuremman arvon kestäväälle kehitykselle. Useissa tapauksissa parannuksia voidaan toteuttaa muuttamatta nykyisiä rakenteita.

UNEPin Nairobi-Helsinki-prosessin suositusten mukaisesti UNEPia on uudistettava, jotta **kansainvälistä ympäristöhallintoa voitaisiin vahvistaa**. Toimintamahdollisuuksia on useita: i) UNEPia on vahvistettava sen nykyisen rakenteen pohjalta; ii) UNEPia on vahvistettava antamalla sille uusia tehtäviä ja vastuuta; iii) on luotava uusi maailmanlaajuinen monenkeskinen ympäristöjärjestö muuttamalla UNEP esimerkiksi YK:n erityisvirastoksi (kuten ILO). Viimeinen vaihtoehto edellyttäisi oikeudellisesti sitovan yleissopimuksen hyväksymistä. Se olisi lupaavin keino parantaa kansainvälistä ympäristöhallintoa ja edistää maailmanlaajuisen kestäväan kehityksen saavuttamisessa. On kuitenkin selvää, että kaikilla vaihtoehdoilla on sekä etuja että haittoja ja että niistä on keskusteltava edelleen.

Kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistamisen osana on virtaviivaistettava ja vahvistettava myös monenkeskisiä ympäristösopimuksia. Vaikka eri ympäristösopimusten autonomiaa onkin kunnioitettava, olisi niiden hallintoa virtaviivaistettava merkittävästi ja päällekkäisyyksiä vähennettävä. Yhdenmukaiselle ja kohdistetulle poliittiselle valvonnalle ja johtajuudelle olisi luotava näin parempi pohja ja edistettävä samalla suotuisia olosuhteita vihreälle kasvulle.

Ympäristöön liittyvien valmiuksien parantamista on vahvistettava edelleen YK:ssa. Tähän olisi sisällyttävä ympäristöasiantuntemuksen vahvistaminen ja vihreää taloutta koskevan tietämyksen parantaminen YK:n maaryhmissä, jotta voitaisiin edistää maaohjelmien

virtaviivaistamista, lisätä erityistietämyksen laajuutta YK:n/UNEPin aluetoimistoissa ja kehittää koko YK-järjestelmän laajuinen kehys ympäristösopimusten täytäntöönpanoon liittyvien valmiuksien parantamiselle. Lisäksi olisi vahvistettava kapasiteettia koko maapallon ympäristön tilan seuraamiseen.

Koska yritykset ovat talouden vetureita, on Rio+20-*prosessissa vahvistettava yksityissektorin sitoutumista*. Yritysten ja kansalaisyhteiskunnan tarpeet ovat merkittävässä asemassa useissa tässä tiedonannossa ehdotetuissa *kumppanuuksissa ja järjestelmissä*, kuten esimerkiksi veteen, energiaa, elintarvikkeisiin, metsiin ja rahoitukseen liittyvissä aloitteissa.

5. JATKOTOIMET

Kestävän kehityksen saavuttamisessa on edistytty joillakin alueilla vuonna 1992 järjestetyn Rion huippukokouksen jälkeen, mutta edessämme on edelleen merkittäviä maailmanlaajuisia ympäristö-, talous- ja sosiaalisia haasteita. Tässä tiedonannossa esitellään komission alustavat näkemykset osana Rio+20-konferenssin valmisteluprosessia.

Rio+20 on merkittävä mahdollisuus edetä kestävän kehityksen saavuttamisessa koko maailmassa. Konferenssissa ei kuitenkaan saada päätyä vain hyvien aikomusten esittämiseen. Tarvitaan konkreettisia toimia sen varmistamiseksi, että Rio+20 on merkittävä etappi siirryttäessä vihreään talouteen ja parannettaessa hallintoa. EU haluaa käydä keskusteluja kaikkien maiden ja toimijoiden kanssa siitä, miten näitä ehdotuksia voitaisiin konkretisoida valmistauduttaessa Rio+20-konferenssiin. Kaikkien maiden ja toimijoiden on työskenneltävä yhdessä sen varmistamiseksi, että Rio+20-konferenssin tulokset vastaavat maailmanlaajuisiin haasteisiin. Meidän on yhdessä varmistettava, että toteutetaan konkreettisia ja tehokkaita toimia, joilla on todellista vaikutusta eri puolilla maailmaa.

Liite

Eurooppa 2020 –strategia: Tavoitteet ja lippulaivahankkeet

Yleistavoitteet

- (1) Työllisten osuus 20–64-vuotiaista on 75 prosenttia;
- (2) EU:n BKT:sta 3 prosenttia investoidaan T&K:hon.
- (3) 20-20-20-ilmastotavoitteet saavutetaan, eli kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään 20 prosenttia, uusiutuvan energian osuus nostetaan 20 prosenttiin ja energiatehokkuutta parannetaan 20 prosenttia (ja päästöjä vähennetään 30 prosentilla, jos olosuhteet ovat oikeat);
- (4) Koulunkäynnin keskeyttävien osuus on alle 10 prosenttia, ja vähintään 40 prosenttia nuoremmasta sukupolvesta suorittaa korkea-asteen tutkinnon;
- (5) Köyhyysuhan alla eläviä on 20 miljoonaa vähemmän.

Lippulaivahankkeet

- (1) **”Innovaatiounioni”**, jolla parannetaan tutkimuksen ja innovoinnin reunaehtoja ja rahoituksensaantia, jotta voidaan varmistaa, että innovatiiviset ajatukset voidaan jalostaa kasvua ja työllisyyttä luoviksi tuotteiksi ja palveluiksi.
- (2) **”Nuoret liikkeellä (Youth on the move)”**, jolla parannetaan koulutusjärjestelmien tuloksia ja helpotetaan nuorten pääsyä työmarkkinoille.
- (3) **”Eurooppalainen digitaali-strategia”**, jolla vauhditetaan nopeiden internetyhteyksien leviämistä ja jonka avulla kotitaloudet ja yritykset pääsevät nauttimaan verkkopalvelujen ja -sisältöjen sisämarkkinoiden eduista.
- (4) **”Resurssitehokas Eurooppa”**, jolla autetaan talouskasvun irtautumista resurssien käytöstä, tuetaan siirtymistä vähähiiliseen talouteen, lisätään uusiutuvien energianlähteiden käyttöä, uudistetaan liikenteen alaa ja edistetään energiatehokkuutta.
- (5) **”Globalisaation aikakauden teollisuuspolitiikka”**, jolla parannetaan liiketoimintaympäristöä etenkin pk-yritysten osalta ja tuetaan vahvan ja kestävä, maailmanlaajuiseen kilpailuun pystyvän teollisen perustan kehittymistä.
- (6) **”Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma”**, jolla uudistetaan työmarkkinoita ja voimaannutetaan ihmisiä kehittämällä heidän osaamistaan koko heidän elämänsä ajan, jotta voitaisiin lisätä osallistumista työmarkkinoille ja saada työvoiman kysyntä ja tarjonta vastaamaan toisiaan, myös työvoiman liikkuvuuden avulla.
- (7) **”Euroopan köyhyydentorjuntafoorumi”**, jolla varmistetaan sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus niin, että kasvun ja työllisyyden edut jakaantuvat laajalle ja köyhyydessä elävät ja sosiaalisesti syrjäytyneet voivat elää arvokkaasti ja osallistua aktiivisesti yhteiskuntaan.